

Belastingdienst

Stand van zaken rapportage Veegactie lijsten
nationaliteit, medische en strafrechtelijke
gegevens (Prio 1b), fasen inventarisatie en
risico-inschatting

Datum 18 februari 2022
Status Definitief

Colofon

Projectnaam	Prioriteit 1b: Stand van zaken Veegactie lijsten nationaliteit, medische en strafrechtelijke gegevens, fasen inventarisatie en risico-inschatting
Programmamanager	naam persoon
Projecteigenaar	naam persoon

Inhoudsopgave

1 Management samenvatting	4
2 Inleiding	5
2.1 Een onderzoek naar lijsten	5
2.2 De definitie van lijsten	6
2.3 Het veiligstellen van lijsten	6
3 Projectaanpak	8
3.1 Projectorganisatie	8
3.2 De opdracht.....	8
3.3 Projectaanpak.....	9
3.4 Voordelen en beperkingen projectaanpak	9
3.5 Volledigheid lijsten.....	10
4 Resultaten	11
4.1 Resultaten risico-indeling.....	11
4.2 Resultaten veiligstelling, gebruik en beschikbaarheid lijsten	12
4.3 Overige resultaten	13
5 Conclusies en aanbevelingen.....	14
6 Appendix:.....	18
6.1 Toetsingscommissie	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
6.2 Overzicht lijsten	18
6.3 Oorspronkelijke uitvraag	18

1 Management samenvatting

In oktober 2020 is bij de medewerkers van de Belastingdienst een inventarisatie gedaan naar lijsten die op persoonlijke omgevingen stonden. Wat er vanaf die tijd gedaan is rond de aangemelde lijsten staat in bijgesloten stand van zaken rapportage. De rapportage gaat in op de risico-classificatie en de kenmerken van de lijsten die door medewerkers zijn aangedragen. Deze kenmerken vormen bouwstenen voor nadere kaderstelling. De geclassificeerde lijsten zijn veiliggesteld wat betekent dat deze op dit moment niet meer kunnen worden gebruikt voor het toezicht en in een afgeschermd omgeving worden bewaard voor vervolgonderzoek.

In de kwartaalrapportage HVB van 25 november 2021 is een eerste risico inschatting wat betreft de lijsten gedeeld met de Tweede Kamer. Met de huidige stand van zaken rapportage is deze inschatting definitief geworden. Inhoudelijk weten we echter nog te weinig van de lijsten om de dringende vragen van de politiek, pers en burgers voldoende te kunnen beantwoorden omdat de lijsten zelf noch door het projectteam noch door de Toetsingscommissie inhoudelijk zijn bekeken. Beide hadden geen toegang tot de lijsten en hebben onderzoek gedaan op basis van gesprekken met de aanspreekpunten van de directies. Het resultaat is een databestand waarin de inschattingen van medewerkers zijn verzameld, waarin een groot deel van de uitgevraagde informatie nog steeds ontbreekt. De reden dat er geen inhoudelijk onderzoek is gedaan naar de lijsten is tijdgebrek. Door de druk die destijds gevoeld werd om de veegactie snel af te ronden is gekozen voor de onderzoeksopzet door middel van gesprekken over de lijsten en niet het onderzoeken van de lijsten zelf. De lijsten zijn dan ook niet centraal verzameld maar zouden nu via de aanspreekpunten moeten worden opgevraagd.

Op basis van de uitvraag, analyse van het projectteam en het onderzoek van de Toetsingscommissie kunnen we na een looptijd van een project van meer dan een jaar geen objectief antwoord geven op vragen als “Hoeveel BSN’s staan er op de lijsten?”, “Zijn er BSN’s die op meerdere lijsten staan?” en “Welke gevolgen kan een vermelding op één of meerdere lijsten gehad hebben voor een burger?” We zouden de schattingen van medewerkers kunnen presenteren, maar daar is een individuele burger niet mee geholpen. Om objectief antwoord te kunnen geven op bovenstaande vragen is vervolgonderzoek nodig op basis van de lijsten zelf.

De huidige stand van zaken rapportage leidt tot de volgende aanbevelingen:

Aanbevelingen

#	Omschrijving
1.	Zorg voor voldoende capaciteit, focus, autorisatie en expertise binnen het team dat het vervolgonderzoek gaat doen.
2.	Breng het vervolgonderzoek onder bij BZB en geef hen de tijd, mensen en middelen om tot een gedegen onderzoeksaanpak te komen met aandacht voor de burger.
3.	Verbind het verhaal rondom AVG-conform werken met de interne processen.
4.	Investeer in het centraal beheerde IV-landschap.
5.	Geef opdracht om op korte termijn een procedure te ontwikkelen om lijsten die ontdekt worden te melden, op te slaan en te beoordelen.

2 Inleiding

De Belastingdienst registreerde (risico)signalen in een applicatie voor toezicht: de Fraude Signalering Voorziening (FSV). Op 27 februari 2020 is de applicatie FSV door de Belastingdienst uitgezet, omdat de applicatie niet voldeed aan de privacywetgeving. Daarbij rees de vraag of er meer FSV-achtige applicaties of lijsten binnen de Belastingdienst waren waar nationaliteit, medische of strafrechtelijke gegevens in aanwezig waren zonder (expliciete) grondslag. Onterecht nadelige gevolgen voor burgers moeten worden voorkomen.

Daarop zijn er drie projecten gestart onder het programma Herstellen, Verbeteren en Borgen (HVB). Bij het eerste project ging het om het identificeren en analyseren van applicaties. De rapportage over deze veegactie applicaties is als bijlage toegevoegd aan de kwartaalrapportage HVB, vierde kwartaal 2021. Bij het tweede project, waar deze rapportage betrekking op heeft, ging het om de analyse van lijsten¹. Het derde project ging om de analyse van de verstrekkingendatabases. Het doel van het project omtrent lijsten was een snelle veegactie om mogelijk (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers door vermelding op lijsten zo snel mogelijk te stoppen.

2.1 Een onderzoek naar lijsten

In het concept plan van aanpak HVB² staat de start van het onderzoek naar lijsten omschreven als onderdeel van het spoor 'Herstellen'. In de zomer van 2020 heeft een inventarisatie plaatsgevonden via een uitvraag aan alle medewerkers van de Belastingdienst, Toeslagen en Douane. Zij werden gevraagd lijsten te melden waarin risicosignalen, fraudeverdenkingen en vermeldingen van nationaliteit voorkomen. Uiteindelijk heeft 97.5% van de medewerkers gehoor gegeven aan het verzoek om de persoonlijke omgeving op de aanwezigheid van lijsten te beoordelen. Daarmee werd gestand gedaan aan de Kamertoezegging dat alle medewerkers zouden hebben meegewerkt aan de inventarisatie, behalve de mensen die recent uit dienst getreden zijn of langdurig afwezig zijn (bijvoorbeeld door ziekte).³ Het aantal lijsten dat genoemd is in Kamerbrieven fluctueerde rond de 200. Dat komt doordat er gedurende de looptijd van het onderzoek meer lijsten werden gemeld, bleek dat lijsten dubbel⁴ gemeld waren, of dat ze niet aan de meldingscriteria voldeden omdat ze bijvoorbeeld helemaal geen lijst bleken te zijn in het kader van toezicht. Bovendien kan een lijst bestaan uit een verzameling bestanden.

Daarbij werd de toezegging gedaan dat geïdentificeerde lijsten in een afgeschermd omgeving werden geplaatst, zodat zij niet meer konden worden gebruikt voor werkzaamheden. Met betrekking tot de geïdentificeerde lijsten zou worden vastgelegd waar de lijst voor werd gebruikt en door wie. In de rapportage naar aanleiding van de inventarisatie zou worden ingegaan op de kenmerken van de veiliggestelde lijsten omdat die kenmerken bouwstenen kunnen zijn voor nadere kaderstelling. Over deze rapportage zou de Kamer in de voortgangsberichten over het plan HVB worden geïnformeerd⁵.

In deze rapportage zijn 194 lijsten opgenomen, waarvan er 132 voorzien zijn van een risico-inschatting. De kenmerken van de lijsten zijn opgenomen in de Appendix van dit rapport.

In de Kamerbrief van 22 april 2021 werd een aanvullende toezegging gedaan dat op basis van de uitkomsten van het onderzoek en maatregelen t.a.v. lijsten met risicosignalen (voor zover mogelijk) zou worden gekeken naar de mogelijk (onterechte) nadelige gevolgen van deze lijsten voor burgers⁶. In dit eindrapport staat de risico-inschatting van de Toetsingscommissie of de opname in een lijst mogelijk (onterechte) nadelige gevolgen kan hebben gehad voor burgers.

1 Zie voor de exacte uitvraag de Appendix, in dit rapport wordt met lijsten deze opsomming bedoeld. Zie ook hier voor het verschil tussen lijsten en applicaties.

2 Bijlage: Concept plan van aanpak Herstellen, Verbeteren en Borgen. Kamerstukken II, 2020/21, 31 066, nr. 709.

3 Bijlage: Concept plan van aanpak Herstellen, Verbeteren en Borgen. Kamerstukken II, 2020/21, 31 066, nr. 709.

4 Kwartaalrapportage HVB derde kwartaal. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 31066, nr. 920

5 Bijlage: Concept plan van aanpak Herstellen, Verbeteren en Borgen. Kamerstukken II, 2020/21, 31 066, nr. 709.

6 Kamerstukken I 2021-2022, 31066, nr. 816 – HVB brief 22 april 2021

Zoals gemeld in de kwartaalrapportage HVB derde kwartaal 2021 zal vervolgonderzoek⁷ worden gedaan om vast te stellen of de burgers op de betreffende lijsten daadwerkelijk (onterechte) nadelige gevolgen hebben ondervonden. Waar blijkt dat er onterechte nadelige gevolgen voor burgers zijn geweest, zullen deze nadelige gevolgen in kaart worden gebracht en geanalyseerd. Daar waar nodig zal herstel plaatsvinden. Dit rapport sluit af met vervolgacties waarbij preventie een hoofdrol speelt en waarin aanbevelingen voor het vervolg staan beschreven.

2.2 De definitie van lijsten

Lijsten en applicaties liggen dicht bij elkaar. Een medewerker kan bijvoorbeeld een extractie maken van een applicatie in Excel of Word en daarmee wordt het een lijst die gebaseerd is op informatie uit een applicatie. Gezien de splitsing van de onderzoeken binnen het HVB programma naar applicaties (1a) en lijsten (1b) is het nuttig het onderscheid toe te lichten.

Binnen de Belastingdienst worden de volgende typen applicaties onderscheiden: applicaties die permanent onderdeel uitmaken van de architectuur van de organisatie; applicaties die worden geduid als Robuuste Tijdelijke Voorzieningen (RTV's); LOA's⁸ die centraal worden beheerd door de IV-organisatie en LOA's die lokaal in beheer zijn.⁹ Het rapport 1a veegactie applicaties¹⁰ heeft betrekking op RTV's en LOA's die centraal worden beheerd door de IV-organisatie.

Onder lijsten verstaat de Belastingdienst gegevensbestanden¹¹. De uitvraag die de Belastingdienst gedaan heeft onder alle medewerkers ging om lijsten in gedeelde bestanden, in delen van samenwerkingsgebieden en op papier, die worden ingezet bij werkzaamheden in het toezicht. De lijsten die door medewerkers zijn gemeld variëren van LOA's tot Word- of Excelbestanden¹². Qua ouderdom, inhoud, omvang en het proces dat ze ondersteunen zijn ze zeer divers gebleken. Sommige werden gebruikt in het toezicht, sommige in andere processen zoals managementinformatie. Het betreft bestanden met zeer uiteenlopende doeleinden, van administratieve taken tot toezicht en dienstverlening¹³. Het stand van zaken rapport 1b veegacties persoonsomgevingen dat voorligt heeft dus betrekking op lijsten, zoals digitale bestanden, LOA's (niet door IV beheerd) en (fysieke) lijsten of aantekeningen waar risicosignalen, fraudeverdenkingen en verwijzingen naar nationaliteit over belastingplichtigen en toeslaggerechtigden in staan¹⁴. Zie ook de [Appendix](#) voor de oorspronkelijke uitvraag met de werkdefinitie van de inventarisatie. In dit rapport wordt dit telkens samengevat weergegeven als "lijst" of "lijsten".

2.3 Het veiligstellen van lijsten

Gedurende het onderzoek zijn de gevonden lijsten, die voldeden aan de meldingscriteria, veiliggesteld. Dat betekent dat deze op dat moment niet meer kunnen worden gebruikt voor het toezicht en in een afgeschermd omgeving worden bewaard¹⁵ of zijn verwijderd zodat zij niet meer kunnen worden gebruikt voor werkzaamheden¹⁶. Deze informatie is gebaseerd op de aanlevering van informatie door de directies. In het hoofdstuk [Resultaten](#) wordt ingegaan op enkele lijsten die, nadat beheersmaatregelen waren getroffen, weer in gebruik zijn genomen. Lijsten zijn niet geschoond¹⁷, zodat ze beschikbaar zijn voor verdere analyse en eventueel noodzakelijke maatregelen, variërend van het permanent buiten

7 De tijdlijn hiervoor is nog onbekend

8 LOA = Lokaal Ontwikkelde Applicatie.

9 Eindrapport prio 1a - v1.0

10 Eindrapport prio 1a - v1.0

11 Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 31 066, nr. 816

12 Voor de hoog risico lijsten die vanuit KI&S zijn gemeld geldt dat dit front-/backoffice berichten zijn. Deze worden aan de kant van KI&S aangemaakt in de frobo (**frontoffice/backoffice**) applicatie. Dit is een voorziening die is opgenomen in de ICT-AZ lijst. De frobo is niet te kwalificeren als LOA, Word- of Excelbestand. In de praktijk zullen er ook meer dan 2 frobo meldingen zijn waar informatie in staat die wijst op mogelijke fraude. Er zijn destijds twee meldingen gemaakt in het kader van de uitvraag, de kern van het probleem zat echter in het ingerichte proces.

13 Kwartaalrapportage HVB 25112021

14 Kamerbrief en beantwoording feitelijke vragen FSV (brief 13-10-2020)

15 Beantwoording schriftelijke vragen 13 okt 2020

16 Concept PvA HVB & Kamerbrief 13 okt 2020

17 Beantwoording schriftelijke vragen 13 okt 2020

gebruik laten van de lijsten tot het aanpassen van procesbeschrijvingen en werkinstructies¹⁸ tot het compenseren van burgers indien noodzakelijk.

18 Kamerbrief 27 januari 2021

3 Projectaanpak

3.1 Projectorganisatie

De projectorganisatie bestaat onder andere uit een eigenaar, dat is sinds 1 augustus 2021 de directeur CAP Inning. Hiervoor was de directeur Gegevens van CAP eigenaar. Verder is er een projectteam onder leiding van een projectleider. Het projectteam wordt gevormd door medewerkers van de Belastingdienst en medewerkers van het programmteam HVB. De medewerkers van het programmteam HVB vervullen een dubbelrol. Zij helpen bij het uitvoeren van het project en bewaken tegelijkertijd de voortgang op het project. De medewerkers van het programmteam vallen onder de programmamanager HVB. Het project zelf maakt deel uit van het portfolio HVB, dat in de stuurgroep HVB onderwerp van gesprek is. Het project dat binnen het HVB programma bekend staat als 'prio 1b: veegactie persoonlijke omgevingen', heeft vier projectleiders en een aantal herijkingen gekend.

Bij de uitvoering van het onderzoek is aangesloten bij de verantwoordelijkheden zoals deze in de organisatie belegd zijn. Dit betekent:

- Opdrachtgever is de stuurgroep HVB;
- CAP is opdrachtnemer van dit onderzoek en stelt daartoe een coördinatieteam ter beschikking. Zij bepaalt de onderzoeksopzet, de uniformiteit van de uitvoering van het onderzoek, faciliteert het onderzoek met kennis en capaciteit voor de analyses en stelt een rapportage op.

Om de uitvoering van het project van een extra waarborg te voorzien, heeft de stuurgroep HVB, waar het project onder valt, in april 2021 besloten een onafhankelijke Toetsingscommissie op te richten bestaande uit medewerkers van de kaderstellende en ondersteunende directies van de Belastingdienst FIJZ, UHB, Vaktechniek en IV&D.

3.2 De opdracht

Het projectteam heeft als doel om de toezeggingen zoals beschreven in hoofdstuk 2 aan de Kamer gestand te doen op een zorgvuldige, transparante wijze.

De opdracht die het projectteam uiteindelijk met goedkeuring van de stuurgroep HVB heeft uitgevoerd luidt als volgt:

“Van de geïdentificeerde lijsten in persoonlijke omgevingen die risico- en fraudesignalen en/of nationaliteit bevatten is een risico-inschatting van de aanwezigheid van mogelijk (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers gemaakt en een onderbouwing op grond van welke informatie deze inschatting is gemaakt. Risico's zijn in beeld en vervolgstappen voor de organisatie zijn bepaald.”

De opdracht voor de Toetsingscommissie betrof het maken van de genoemde risico-inschatting voor de vraag of burgers (onterechte) nadelige gevolgen hebben ondervonden van de lijsten in de fiscale behandeling. De Toetsingscommissie benadrukt in haar rapport¹⁹ dat zij vanwege tijdsdruk de gemelde lijsten niet inhoudelijk heeft bekeken en geen onderzoek heeft gedaan naar de wijze waarop de lijsten daadwerkelijk zijn gebruikt. Evenmin is onderzoek gedaan naar de wijze van totstandkoming van de 1b-lijsten. Ook het concreet toetsen van de lijsten aan de AVG en Archiefwet 1995 vormde geen opdracht voor de Toetsingscommissie²⁰. Ook wanneer dit tot de scope hebben behoord, dan zou alleen een toets, zonder het proces waarin de lijsten werden gebruikt in ogenschouw te nemen, onvoldoende zijn geweest. Zoals beschreven in de derde kwartaalrapportage HVB van 25 november 2021 zal naar aanleiding van deze rapportage verder onderzoek worden gedaan om vast te stellen of de burgers op de

19 TCIE Rapportage 1b concept 20220125

20 Dit zal moeten worden opgepakt conform de voorgestelde vervolgacties en aanbevelingen in dit rapport

betreffende lijsten hiervan daadwerkelijk (onterechte) nadelige gevolgen hebben ondervonden²¹. Hiervoor zal van de geïdentificeerde lijsten worden onderzocht waarvoor de lijsten daadwerkelijk werden gebruikt.

3.3 Projectaanpak

Nadat in het najaar van 2020 medewerkers rond de 200 lijsten hadden gemeld, is het projectteam in het eerste kwartaal van 2021 aan de slag gegaan met een databestand op basis van de informatie die door de directies was aangeleverd. Het aantal lijsten heeft gefluctueerd rond de 200 omdat er gedurende de looptijd van het onderzoek meer lijsten werden gemeld, waarvan sommige dubbel, en tegelijkertijd uit analyse bleek dat sommige lijsten niet aan de meldingscriteria voldeden, zie uitvraag in de [Appendix](#). De Toetsingscommissie heeft op basis van het Excelbestand van het projectteam het totaal van 194 gemelde lijsten teruggebracht naar 150 lijsten²² die zij in haar rapport beschrijft. Dit rapport is als bijlage in de [Appendix](#) toegevoegd aan dit rapport. In het kort wordt hieronder geschetst wat de aanpak is geweest, verder wordt verwezen naar het rapport van de Toetsingscommissie.

Op 26 augustus 2021 is de Toetsingscommissie begonnen aan haar analyse op basis van het Excelbestand van het projectteam. In totaal heeft de Toetsingscommissie 150²³ lijsten geanalyseerd en hun risico geclassificeerd als 'hoog', 'midden', 'laag' of 'geen risico' op de kans dat de betreffende lijst (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers heeft gehad. Voor elke lijst heeft de Toetsingscommissie een beoordelingsformulier aangemaakt. Op basis van het Excelbestand van het projectteam en fysieke bijeenkomsten met vertegenwoordigers van de verschillende directies heeft zij een beoordeling gedaan voor elk van de lijsten. De Toetsingscommissie heeft geen harde objectieve criteria gebruikt²⁴, maar is uitgegaan van gezamenlijke professionele oordeelsvorming. Gegevens die wijzen op mogelijke stigmatisering, gegevens die mogelijk discriminerend zijn, gegevens die wijzen op verdenkingen van fraude, en namen van bestand die wijzen op mogelijke stigmatisering, discriminatie of fraude zijn als risico verhogend in de afweging meegenomen. Daarnaast zijn ook signalen die wijzen op het (mogelijk) delen van gegevens met derden of een combinatie van nationaliteit/risicosignalen/fraudeverdenkingen als risico verhogend aangemerkt.²⁵

3.4 Voordelen en beperkingen projectaanpak

Geen onderzoek naar de inhoud van de lijsten

Zoals de Toetsingscommissie in haar rapport schrijft, heeft zij geen onderzoek gedaan naar de inhoud van de lijsten maar is de beoordeling van de risico classificatie tot stand gekomen via gesprekken met vertegenwoordigers van de directies. Destijds was de druk om de veegactie lijsten en het veiligstellen van lijsten snel te voltooien groot en is de keuze gemaakt geen inhoudelijk onderzoek te doen omdat dit teveel tijd zou kosten. Het voordeel van deze aanpak is geweest dat lijsten snel werden geïdentificeerd en waar nodig zo snel mogelijk werden verwijderd²⁶ of in een afgeschermd omgeving werden geplaatst. Op deze manier zouden mogelijke nadelige gevolgen voor burgers direct gestopt worden. Een beperking van deze keuze is dat de data die het projectteam en de Toetsingscommissie hebben opgehaald onvoldoende objectief is om alle Kamertoezeggingen gestand te doen.

Een onafhankelijke Toetsingscommissie die naast het projectteam opereert

21 Kwartaalrapportage HVB 25112021

22 Op grond van de beschikbare informatie in het Excelbestand heeft de Toetsingscommissie geconcludeerd dat 44 van deze 194 1b-lijsten niet nader onderzocht behoeven te worden. De redenen hiervoor zijn verschillend: In het Excelbestand is aangegeven dat er geen gevolgen zijn voor burgers of dat geen sprake is van een lijst, bestand of LOA maar van een enkelvoudige casus.

23 In haar rapport beschrijft de Toetsingscommissie hoe zij op 5 juni 2021 begon met een Excelbestand van 193 lijsten en uit is gekomen op een analyse van 150 lijsten. Gedurende de looptijd van het project heeft het aantal lijsten gefluctueerd vanwege nieuw aangemelde lijsten en lijsten die geen lijst bleken te zijn maar bijvoorbeeld een enkelvoudige casus.

24 Die waren niet voorhanden en op basis van de beschikbare informatie konden op dat moment ook geen anderszins duidelijk meetbare criteria worden gehanteerd/ontwikkeld. Aldus de Toetsingscommissie.

25 Rapport Toetsingscommissie 1b – veegactie lijsten

26 Verwijderd, maar niet geschoond, zodat ze beschikbaar zijn voor verdere analyse en eventueel noodzakelijke maatregelen.

Vanuit checks en balances overwegingen is het opdrachtgeverschap van de Toetsingscommissie gescheiden van het projecteigenaarschap. Het voordeel van deze keuze voor scheiding is borging van de onafhankelijkheid van de Toetsingscommissie die tot de risico-classificatie is gekomen. Het nadeel is dat in de praktijk medewerkers apart benaderd zijn door zowel de Toetsingscommissie als het projectteam en data in verschillende databronnen is geadministreerd, wat vertragend kan werken voor het vervolgonderzoek omdat data eerst centraal zal moeten worden samengevoegd.

Geen harde selectiecriteria

Daarnaast heeft de Toetsingscommissie geen harde objectieve criteria gebruikt. Dit is toegelicht in het hoofdstuk over de projectaanpak. Een voordeel van gezamenlijke professionele oordeelsvorming boven harde criteria is dat de beoordeling sneller kan beginnen dan wanneer eerst afstemming over de criteria plaatsvindt. Het sneller komen tot beoordelingen, leidt tot snellere actie op het veiligstellen van lijsten die mogelijk onterecht nadelige gevolgen voor burgers hebben. Een nadeel is echter de objectiviteit van die oordeelsvorming en de betrouwbaarheid.

Een risicoclassificatie van lijsten prioriteren boven analyse gevolgen individuele burger

Als laatste beantwoordt dit stand van zakenrapport wel de vraag welke lijsten mogelijk (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers kunnen hebben, maar beantwoordt het rapport niet alle Kamertoezeggingen. Het voordeel van het splitsen van de opdracht is de snelheid geweest waarmee lijsten die nationaliteit of fraudesignalen bevatten zijn veiliggesteld zodat er een stop is gezet op mogelijke gevolgen voor burgers. De beperking van het huidige onderzoek is dat de resultaten geen antwoord geven op het gebruik van de lijsten en daadwerkelijk mogelijke nadelige gevolgen voor burgers, zie ook het hoofdstuk Aanbevelingen.

3.5 Volledigheid lijsten

Met als vertrekpunt de applicatie FSV waarin nationaliteit, medische en/of strafrechtelijke gegevens zonder (expliciete) wettelijke grondslag werden verwerkt, is het doel van het projectteam geweest om vergelijkbare casussen zo snel mogelijk te signaleren en maatregelen te nemen waar nodig.

Gedurende de looptijd van dit project zijn de geclassificeerde lijsten veiliggesteld zodat ze niet meer worden gebruikt of mitigerende maatregelen genomen, zie hoofdstuk Resultaten. De vraag is of met deze identificatie en genomen maatregelen er een kans bestaat dat vergelijkbare lijsten waarop actie is vereist, zijn gemist.

De kans dat de identificatie van de +/- 200 lijsten incompleet is, is aanwezig gezien de informele status van de lijsten en de brede definitie van 'lijsten'. Het gericht signaleren van alle lijsten zou een enorm omvangrijke exercitie kunnen blijken. Een meer effectieve aanpak zou gericht moeten zijn op het voorkomen van nieuwe lijstvorming in combinatie met bewustwording. In het hoofdstuk Conclusies en aanbevelingen wordt hier nader op ingegaan.

4 Resultaten

Aan de Toetsingscommissie is door het projectteam een database opgeleverd met gegevens over 193 verzamelde lijsten. Tijdens de beoordeling is door de Toetsingscommissie nog één lijst toegevoegd. De Toetsingscommissie heeft uiteindelijk over 194 lijsten een oordeel gegeven²⁷ en heeft na een eerste schifting 150 gevonden lijsten nader beoordeeld en daarvan 119 lijsten²⁸ voorzien van een risicoclassificatie voor wat betreft de vraag of zij mogelijk (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers hebben gehad.

De classificaties van de Toetsingscommissie ten aanzien van het risico op (mogelijk onterechte) nadelige gevolgen voor burgers kunnen worden beschouwd als een advies voor de prioritering in het verrichten van nader onderzoek. Dit is als zodanig opgenomen in het eindrapport van de Toetsingscommissie en meegenomen in het hoofdstuk Conclusie en aanbevelingen.

Voortbouwend op de analyse van de Toetsingscommissie heeft het projectteam navraag gedaan bij de aanspreekpunten van de verschillende directies of de 119 geclassificeerde lijsten inderdaad in een afgeschermd omgeving zijn geplaatst (veiliggesteld), of de lijst buiten gebruik is gesteld en of de lijst beschikbaar is voor nader onderzoek. In deze analyse zijn ook 10 lijsten meegenomen die betrekking hebben op de hersteloperatie Toeslagen²⁹. Dit brengt de analyse ten aanzien van de lijsten op een totaal van 129.

In deze resultatensectie wordt eerst de risicoclassificatie van de Toetsingscommissie toegelicht en daarna de uitkomst van de analyse van het projectteam ten aanzien van de veiligstelling van lijsten. Tot slot zijn nog enkele overige resultaten toegelicht gezien de data die wel beschikbaar is, maar niet gerapporteerd vanwege de beperkte objectiviteit.

4.1 Resultaten risico-indeling³⁰

Aantal van Rec_ID	Oordeel	Geen risico	Laag	Midden	Hoog	Behoort niet tot populatie	Herstelop TSL	Eindtotaal
Directie								
CAP			1		3			4
CD VT	4	5						9
GO	3	5	2	1	2			13
KI&S			1	2				3
MKB	7	14	12	16	2			51
P	10	5	9	14	14			52
SSO F&MI				2	3			5
TSL	2			1			10	13
Eindtotaal	26	30	24	39	21	10	150	

27 De Toetsingscommissie is gestart met een database van 193 geïdentificeerde lijsten en heeft daaraan nog één lijst toegevoegd.

Van 44 lijsten heeft de Toetsingscommissie aangegeven dat zij niet nader onderzocht behoeven te worden omdat er geen gevolgen zijn voor burgers of omdat geen sprake is van een lijst, bestand of LOA maar van een enkelvoudige casus.

28 Van 21 lijsten heeft de Toetsingscommissie geoordeeld dat zij niet behoren tot de populatie omdat geen sprake is van mogelijke gevolgen voor burgers. Het gaat om lijsten die bijvoorbeeld niet in het toezicht werden gebruikt maar voor interne bedrijfsvoering, om formulieren (templates) of een PowerPoint presentatie over bedrijven. 10 lijsten hebben betrekking op Toeslagen en de kinderopvangtoeslag en zijn niet van een risico inschatting door de Toetsingscommissie voorzien. Voor deze 10 1b-lijsten gaat de Uitvoerings- en Herstelorganisatie Toeslagen (UHT) na of de betreffende Burgerservicenummers (BSN's) in de lijsten al bekend zijn in de hersteloperatie. Een vervolgactie op de inhoud van deze lijsten is daarmee al in gang gezet.

29 Voor deze 10 1b-lijsten gaat de Uitvoerings- en Herstelorganisatie Toeslagen (UHT) na of de betreffende Burgerservicenummers (BSN's) in de lijsten al bekend zijn in de hersteloperatie. Een vervolgactie op de inhoud van deze lijsten is daarmee al in gang gezet.

30 Vervolgonderzoek is noodzakelijk om tot een definitieve impact bepaling te komen

- 26 van de 150 onderzochte lijsten hebben ‘geen risico’, wat inhoudt dat de betreffende lijst geen (onterechte) nadelige gevolgen heeft gehad voor burgers;
- 30 lijsten van de 150 hebben een laag risico, wat betekent dat de kans dat de betreffende lijst (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers heeft gehad *gering* is;
- 24 lijsten hebben een midden risico classificatie, wat inhoudt dat de kans dat de betreffende lijst (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers heeft gehad *aanwezig* is.
- 39 lijsten hebben een hoog risico, wat inhoudt dat de kans dat de betreffende lijst (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers heeft gehad *waarschijnlijk* is.

Het projectteam refereert nog graag aan een passage uit het rapport van de Toetsingscommissie waarin een nadere duiding staat voor wat betreft de risicoclassificatie:

“De door de Toetsingscommissie gemaakte risicoclassificaties zijn een waarschijnlijkheidsoordeel met afwegingen op basis van de beschikbare informatie over de lijsten en behelzen geen oordeel over de rechtmatigheid van het gebruik of eventuele gevolgen in individuele gevallen. Een oordeel hoog risico betekent bijvoorbeeld niet dat al vaststaat dat burgers (onterechte) nadelige gevolgen hebben ondervonden. De zorgvuldigheid vraagt echter wel dat de betrokken directie hier alsnog goed naar kijkt. Daarom adviseert de Toetsingscommissie om de hoog en midden risico lijsten met voorrang nader te laten onderzoeken op (on)rechtmatig gebruik.”

Het projectteam refereert met betrekking tot de classificaties met nadruk aan het vervolgonderzoek dat noodzakelijk is om tot een definitieve impact bepaling te komen ([aanbeveling 1](#)).

4.2 Resultaten veiligstelling, gebruik en beschikbaarheid lijsten

Veiligstelling lijsten

De lijsten die van een risico-classificatie zijn voorzien zijn veiliggesteld, waaronder de 10 lijsten van de hersteloperatie Toeslagen. ‘Veiliggesteld’ wil zeggen dat de lijsten in een afgeschermd omgeving zijn geplaatst en beschikbaar zijn voor eventueel vervolgonderzoek.

Gebruik

Er zijn 125 van de 129 lijsten buiten gebruik gesteld en daarmee daadwerkelijk niet meer in gebruik binnen de werkprocessen. Vier lijsten zijn nog wel in gebruik, maar wel veiliggesteld, wat wil zeggen dat ze in een afgeschermd omgeving zijn geplaatst. Onderstaand is de toelichting door de directie op het nog gebruiken van deze vier lijsten weergegeven:

1 - L52: Lijst OHW FIOD

De lijst ziet op de periodieke rapportage die de contactambtenaren maken van de posten die bij de FIOD c.q. justitie zijn aangemeld voor strafrechtelijke vervolging. Voorheen werden die per mail verstuurd naar enkele teamleiders c.q. plv. directeuren. Dit proces is gestopt en heroverwogen naar aanleiding van de inventarisatie. Als nieuw proces is gekozen om de rapportages niet meer per mail te versturen maar te plaatsen op een afgeschermd samenwerkingsgebied op de Q-schijf. Omdat de lijst bij nader inzien niet voldeed aan de meldingscriteria voor dit project (voldeed niet aan gebruik in toezicht maar is voor het proces strafrechtelijke vervolging), is de hervatting van het proces gerechtvaardigd.

2 - L55: Overlap K+S 4x SR en 6x TT ICP 2017-mrt2019 met SCAC 2019-08-02.xls; Controle OB

Lijst van CLO die ziet op Intracommunautaire Prestaties. Deze is gebruikt bij een controle OB in de grensoverschrijdende autohandel. Er is aangegeven dat dergelijke documenten in het ATB-dossier (= digitale controledossier) horen en niet in het persoonlijke domein.

Het wegnemen van het risico, dat in het kader van dit project onderzocht moest worden, rechtvaardigt de hervatting van het proces.

3 - L60: Vastgoedsignalen; Lijst met risicosignalen voor Vastgoedkenniscentrum

Voor het produceren van deze lijst is een WMK-toets³¹ gedaan waardoor de AVG aspecten zijn afgedekt. Het gebruik van de lijst is hervat nadat is vastgesteld dat deze op een afgeschermd samenwerkingsgebied met beperkte toegang is geplaatst. Het wegnemen van het risico, dat in het kader van dit project onderzocht moest worden, rechtvaardigt de hervatting van het proces.

4 - L61: 2020 Initieel en 2016_textiel; Lijst gebruikt voor rapportage (samenwerking GO/Douane)

Op de lijst staan uitsluitend namen van rechtspersonen. In die zin zijn er geen AVG-issues die de scope van dit project raken. Het niet bestaan van het risico op AVG schending, dat in het kader van dit project onderzocht moest worden, rechtvaardigt daarmee tevens de hervatting van het proces.

Beschikbaarheid

128 van de 129 lijsten zijn beschikbaar voor nader onderzoek. Aanspreekpunten van de directies hebben voor één lijst aangegeven dat dit niet van toepassing is. Deze lijst heeft de risico indeling “geen risico” en was bij nader inzien ook geen lijst die had hoeven te worden gemeld³².

4.3 Overige bevindingen

Onvolledige data

Als onderdeel van de uitvraag en de opvolging met de aanspreekpunten van elke directie zijn gegevens opgevraagd en aangeleverd over de samenstelling/inhoud van de lijsten. Dit betreft o.a. een beeld over het voorkomen van gegevens over nationaliteit (N), fraudesignalen (F), risicosignalen (R) of een combinatie van deze gegevens (C). Daarnaast is ook gevraagd of men een inschatting kon geven van bijvoorbeeld het aantal BSN's dat op de betreffende lijst stond. De verzamelde gegevens zijn bekend bij het projectteam en opgeslagen, maar zijn niet opgenomen in deze rapportage vanwege de beperkte objectiviteit. Noch het projectteam noch de Toetsingscommissie vond de datakwaliteit en objectiviteit voldoende voor het maken van betrouwbare analyses die een valide antwoord zouden geven op de Kamertoezeggingen.

Op basis van de feitelijke gegevens uit de nu veiliggestelde lijsten, kunnen die antwoorden wel worden gegeven in het vervolgtraject.

Mogelijk stigmatiserende lijsten

In het overzicht in de appendix zijn de namen van de opgenomen. Een aantal namen valt op omdat de naamgeving mogelijk stigmatiserend werkt. In haar beoordeling van het risico op gevolgen voor burgers heeft de Toetsingscommissie zulke naamgeving meegewogen. Deze lijsten in het bijzonder vragen om context over het ontstaan en gebruik van de lijst en onderzoek naar de vraag of er daadwerkelijk (onterechte)nadelige gevolgen voor burgers zijn geweest.

31 Willen-Mogen-Kunnen (WMK)-toets is een soort GEB-light toetsing.

32 Het gaat hier om lijst L144 "Situatieschets".

5 Conclusies en aanbevelingen

#	Toezeggingen aan de Kamer	Afgerond
1	In oktober zullen alle medewerkers hebben meegewerkt aan de inventarisatie, behalve de mensen die recent uit dienst getreden zijn of langdurig afwezig zijn (bijvoorbeeld door ziekte) ³³ .	Ja
2	Er zijn 217 bestanden geïdentificeerd en in een afgeschermd omgeving geplaatst, zodat zij niet meer kunnen worden gebruikt voor werkzaamheden. Daarbij wordt vermeld waar het bestand oorspronkelijk stond, waarvoor het bestand werd gebruikt en door wie. Van deze inventarisatie wordt een rapportage gemaakt. In de rapportage wordt ook ingegaan op de kenmerken van de veiliggestelde bestanden waaruit ook weer bouwstenen voor nadere kaderstelling kunnen worden aangeleverd ³⁴ .	Ja
3	Hierbij zijn inmiddels 217 bestanden veiliggesteld. Dat betekent dat deze niet meer kunnen worden gebruikt voor het toezicht, dat deze in een afgeschermd omgeving worden bewaard en dus ook niet zullen worden geschoond.	Ja
4	Na nadere analyse door de Belastingdienst zijn er 132 lijsten overgebleven. Van elf lijsten die gebruikt werden door het Directoraat-Generaal Toeslagen onderzoekt DG Toeslagen met voorrang of de burgers op deze lijsten bekend zijn bij de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) dan wel voorkomen in de FSV-populatie van Toeslagen. Voor de overige lijsten is de onder 1a genoemde Toetsingscommissie gevraagd een inschatting te maken van het risico dat opname in de lijst gevolgen heeft gehad voor burgers.	Ja
5	Naar aanleiding van de 211 meldingen is een aanvullende uitvraag gedaan naar aard, inhoud en gebruik van de lijsten. ... Deze resultaten zijn nog onvolledig en moeten nog geverifieerd worden ³⁵ .	Nee
6	Na de rapportage van de Toetsingscommissie zal verder onderzoek worden gedaan om vast te stellen of de burgers op de betreffende lijsten daadwerkelijk (onterechte) nadelige gevolgen hebben ondervonden. De lijsten met de hoogste risico's worden als eerste onderzocht. Waar blijkt dat er (onterechte) gevolgen voor burgers zijn geweest, neem ik deze mee in de kaders voor herstel die al voor FSV worden ontwikkeld ³⁶ .	Nee
7	Ook in de toekomst blijft het mogelijk dat oude lijsten ontdekt worden die bij de eerste inventarisatie gemist zijn, of dat op lokaal niveau opnieuw persoonsgegevens onjuist worden bewaard. Dit vraagt om een duurzame aanpak. Hierbij zet ik in op preventie. Denk daarbij aan communicatie en bewustwording en aan verbeteringen in het centraal beheerde IV-landschap om lokale lijsten of applicaties overbodig te maken. In hoofdstuk drie beschrijf ik de bewustwordingsacties die al zijn uitgevoerd ³⁷ .	Nee
8	Daarnaast werkt de Belastingdienst aan duidelijke procedures voor het aandragen en beoordelen van lijsten ³⁸ .	Nee

Toezegging #1 Volledige medewerking inventarisatie lijsten (afgerond)

Uiteindelijk hebben 97,5% van alle medewerkers van de directoraten-generaal Belastingdienst, Toeslagen en Douane hun persoonlijke en samenwerkingsomgevingen beoordeeld en hebben lijsten waarin risicosignalen, fraudeverdenkingen en vermeldingen van nationaliteit voorkomen gemeld. Daarmee is gestand gedaan aan de Kamertoezegging dat alle medewerkers zouden hebben meegewerkt aan de inventarisatie, behalve de mensen die recent uit dienst getreden zijn of langdurig afwezig zijn (bijvoorbeeld door ziekte).

Toezegging #2, #3, #4 Rapportage, veiligstellen en risico-indeling lijsten (afgerond)

Van de 217 in oktober 2020 geïdentificeerde lijsten zijn er uiteindelijk 194 in het overzicht van het projectteam opgenomen en 119 van risico-classificatie voorzien. Dit overzicht is onderdeel van deze rapportage. De 119 lijsten zijn veiliggesteld, voorzien van een risico-classificatie door de Toetsingscommissie en hun namen en kenmerken zijn opgenomen in deze rapportage.

Toezegging #5 Verificatie van aard, inhoud en gebruik van de lijsten (niet afgerond)

Als onderdeel van de uitvraag en de opvolging met de aanspreekpunten van elke directie zijn gegevens opgevraagd en aangeleverd over de aard, inhoud en het gebruik van de lijsten, zoals het voorkomen van nationaliteit, fraudesignalen, risicosignalen en het aantal BSN's dat op de betreffende lijst stond. De verzamelde gegevens zijn geregistreerd, maar zijn niet opgenomen in deze rapportage vanwege de

33 Bijlage 2: Concept plan van aanpak HVB (brief 13-10-2020)

34 Bijlage 2: Concept plan van aanpak HVB (brief 13-10-2020)

35 Kamerbrief 27 januari 2021

36 Bijlage 1: kwartaalrapportage HVB 25112021

37 Bijlage 1: kwartaalrapportage HVB 25112021

38 Bijlage 1: kwartaalrapportage HVB 25112021

beperkte objectiviteit. Conclusies op basis van gesprekken met medewerkers, ondanks de welwillendheid die medewerkers hebben getoond gedurende het hele proces, zonder validatie met de inhoud van de lijst zouden niet betrouwbaar en valide zijn. Een validatie van de data ten aanzien van de aard, inhoud en gebruik van de lijsten met daadwerkelijk inzage van de lijsten is nodig in het vervolgtraject. Daarmee is deze toezegging niet afgerond.

Toezegging #6 Onderzoek daadwerkelijk (onterechte) nadelige gevolgen (niet afgerond)

De Staatssecretaris heeft aangegeven dat er vervolgonderzoek komt waarbij de lijsten met de hoogste risico's als eerst worden onderzocht en dat daar waar (onterechte) nadelige gevolgen worden geconstateerd zij meegaan in kaders voor herstel die voor FSV worden ontwikkeld. Gezien het resultaat van de veegactie naar lijsten is het verstandig om onderstaande geleerde lessen en aanbevelingen mee te nemen in het vervolgonderzoek.

De doorlooptijd van dit project, dat is gestart als 'snelle veegactie', is bij schrijven van dit eindrapport uitgelopen op een onderzoek van meer dan een jaar³⁹. Zowel leden van het projectteam als leden van de Toetsingscommissie hadden naast het onderzoek naar de 1b-lijsten hun reguliere taken. Beide hebben geen onderzoek gedaan naar de inhoud van de lijsten vanwege tijdgebrek. De druk om snel tot resultaat te komen was destijds groot. Het projectteam en de Toetsingscommissie hebben uiteindelijk gewerkt op basis van de gegevens die de aanspreekpunten van directies hebben aangeleverd over de lijsten. Daarmee hebben zij kunnen komen tot een overzicht van lijsten, het veiligstellen van lijsten en een risico-indeling van lijsten, maar niet tot bevredigende antwoorden op de gestelde Kamervragen. De eerste aanbeveling die hieruit volgt luidt:

Aanbeveling 1: Start met een vervolgonderzoek met voldoende capaciteit, focus, autorisatie en expertise binnen het team

Voor het vervolgonderzoek is het helder om welke lijsten het gaat, is het duidelijk bij welke directie ze vandaan komen en zijn er aanspreekpunten per directie die verdere informatie kunnen verschaffen. Daarmee ligt er een goede basis voor het vervolgonderzoek, dat zich moet richten op de inhoudelijke beoordeling van het gebruik van de lijsten en mogelijk (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers. Om te komen tot resultaten die de Kamertoezeggingen gestand doen, is voldoende capaciteit binnen het onderzoeksteam vereist; geen andere werkzaamheden van het onderzoeksteam en daarmee focus; beschikking over de inhoud van de lijsten door middel van de benodigde autorisaties en de juiste expertise die niet te zwaar is, waardoor teamleden moeilijk te vinden zijn, maar wel solide genoeg om een objectief professioneel oordeel te kunnen vellen.

Voor wat betreft het advies van de Toetsingscommissie en de toezegging te starten met de hoogste risico-lijsten is de burger wellicht meer gebaat bij een andere onderzoeksaanpak. Allereerst zal in het vervolgonderzoek bepaald moeten worden welke doelgroepen geïnformeerd zouden moeten worden. Stel vervolgens dat als een burger eerst geïnformeerd wordt dat hij of zij in FSV stond, maanden later een brief heeft ontvangen met de reden, weer maanden later een brief dat zijn of haar BSN voorkomt op een andere lijst en dan op nog een lijst en nog één. Het ontvangen van stukjes informatie zonder totaalbeeld en zonder duidelijkheid over de consequenties van dat totaalbeeld kan een negatieve uitwerking hebben op burgers. Bovendien zal gecontroleerd moeten worden of de burgers die voorkomen op de lijsten niet ook in FSV staan, of bekend zijn in het project rond de onterechte afwijzing minnelijke schuldsanering. Binnen BZB is er steeds meer kennis over hoe burgers geïnformeerd zouden willen worden en kennis over het in kaart brengen van (onterechte) nadelige gevolgen voor burgers. Daarom luidt de tweede aanbeveling:

Aanbeveling 2: Breng het vervolgonderzoek onder bij BZB en geef hen de tijd, mensen en middelen om tot een gedegen onderzoeksaanpak te komen met aandacht voor de burger.

³⁹ Lijst van vragen en antwoorden. Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 31 066, nr. 710

Toezegging #7: AVG-bewustwording en verbeteringen in het centraal beheerde IV-landschap om lokale lijsten of applicaties overbodig te maken (niet afgerond)

Wat betreft de AVG-bewustwording zijn binnen het HVB programma al stappen gezet door middel van communicatiecampagnes en de lancering van een security game. De Kamertoezegging is daarmee nog niet afgerond. Voor een duurzame aanpak is meer nodig, daarom nog een derde en vierde aanbeveling.

Aanbeveling 3: Verbind het verhaal rondom AVG-conform werken met de interne processen.

Op de korte termijn kan de Belastingdienst door middel van bewustwordingscampagnes het creëren van lijsten ontmoedigen. Om duurzaam AVG-conform werken, moeten deze initiatieven worden uitgebreid en worden geactiveerd op cruciale momenten zodat het onderdeel wordt van het dagelijkse werk en daarmee de cultuur. Voorbeelden van cruciale momenten zijn: Wat krijgt een startende Belastingdienstmedewerker te horen tijdens het inwerkproces in zijn of haar eerste week? Wat is het proces als blijkt dat een medewerker niet AVG-conform werkt? Waar wordt een collega die er geruime tijd werkt voor beloond volgens het geldende beoordelingsproces? AVG-conform werken wordt gemakkelijker bereikt wanneer interne processen congruent zijn met de boodschap die we als Belastingdienst uitdragen. In het kader van het project In Control Statement (ICS) worden door de dienstonderdelen de komende jaren alle processen beschreven en getoetst aan de relevante wet- en regelgeving (waaronder AVG)⁴⁰. Steun vanuit leidinggevenden en communicatie daarover richting medewerkers is cruciaal voor het slagen van dit project.

Aanbeveling 4: Investeer in het centraal beheerde IV-landschap.

Op de lange termijn ligt de oplossing in verbeteringen in het centraal beheerde IV-landschap om lokale lijsten of applicaties overbodig te maken. Zolang er geen centraal databestand is dat voorziet in de informatiebehoefte van medewerkers om hun werkzaamheden uit te voeren, blijft de neiging voor het maken van een eigen lijst bestaan. Het continu opsporen van dit type lijsten is niet effectief als er niet ook een plan is voor de lange termijn. Op de lange termijn zijn verbeteringen in het centraal beheerde IV-landschap met bijbehorende investeringen de meest duurzame oplossing.

Toezegging #8: Procedure en beoordeling van nieuwe lijsten (niet afgerond)

De Kamertoezegging voor wat betreft procedures voor het aandraagen en beoordelen van lijsten is nog niet afgerond. In de rapportage van de Toetsingscommissie 1b wordt de aanbeveling gedaan om het e.e.a. in te richten ten behoeve van het inzicht in de lijsten die circuleren in het kader van toezicht en handhaving. Dat sluit aan bij de toezegging. Het melden van nieuwe lijsten gaat vooralsnog via de manager. De beoordelen op ongewenste effecten voor burgers loopt via de datacoördinator. Op basis van de uitkomst worden al dan niet vervolgacties bepaald. Er is nog geen centraal inzicht in het overzicht van lijsten waar een ongewenst effect voor burgers voor vastgesteld is. Dat resulteert in een vijfde en laatste aanbeveling:

Aanbeveling 5: Geef opdracht om op korte termijn een procedure te ontwikkelen om centraal inzicht te krijgen in lijsten met ongewenste effecten voor burgers en de status van de afhandeling.

Samenvattend kunnen als gevolg van dit rapport daarom de volgende aanbevelingen worden weergegeven:

Aanbevelingen

#	Omschrijving
1.	Zorg voor voldoende capaciteit, focus, autorisatie en expertise binnen het team dat het vervolgonderzoek gaat doen.

⁴⁰ Het eerder aan de Kamer gerapporteerde project AO/IC maakt onderdeel uit van het programma ICS.

2.	Breng het vervolgonderzoek onder bij BZB en geef hen de tijd, mensen en middelen om tot een gedegen onderzoeksaanpak te komen met aandacht voor de burger.
3.	Verbind het verhaal rondom AVG-conform werken met de interne processen.
4.	Investeer in het centraal beheerde IV-landschap.
5.	Geef opdracht om op korte termijn een procedure te ontwikkelen om centraal inzicht te krijgen in lijsten met ongewenste effecten voor burgers en de status van de afhandeling.

6 Appendix:

6.1 Toetsingscommissie

Eindrapportage Toetsingscommissie: TCIE Rapportage 1b concept 20220125

TCIE Rapportage 1b
concept 20220125.pd

6.2 Overzicht lijsten

Prio 1b appendix eindstand overzicht lijsten

Appendix Prio 1b
eindstand overzicht lij

6.3 Oorspronkelijke uitvraag

<TEKST ZOALS UITGESTUURD IN AUGUSTUS 2020>

Beste leidinggevende,

Onlangs kwam de Belastingdienst in het nieuws over de FSV. De resultaten van het onderzoek door KPMG en de reacties daarop in de Kamer en de maatschappij laten de noodzaak voor hernieuwde aandacht zien voor het verantwoord omgaan met gegevens en het voldoen aan de AVG. Daarom wordt een inventarisatie gestart naar risicosignalen, fraudeverdenkingen en verwijzingen naar nationaliteit die door medewerkers zijn of worden bijgehouden. Jij als leidinggevende speelt hierin een belangrijke rol.

Doel van de actie, die door elke medewerker, uiterlijk 7 september 2020, van de directie uitgevoerd moet worden, is:

1. Melden en veiligstellen van bestanden, lijsten, aantekeningen en LOA's (niet door IV beheerd) met risicosignalen, fraudeverdenkingen en verwijzingen naar nationaliteit en
2. Stopzetten van het gebruik, het uitvoeren van nader onderzoek en waar nodig het aanpassen van de werkzaamheden waarin deze gegevens worden gebruikt en aanpassen van de werkwijze.

Werkdefinitie

De inventarisatie betreft:

- digitale bestanden in persoonlijke omgevingen (bijvoorbeeld: mail, N-schijf en C-schijf, tablet of smartphone, enz.), samenwerkingsgebieden (bijvoorbeeld: community's en samenwerkingsgebieden op Q) en
- LOA's (niet door IV beheerd) en
- (fysieke) lijsten of aantekeningen waar risicosignalen, fraudeverdenkingen en verwijzingen naar nationaliteit over belastingplichtigen en toeslaggerechtigden in staan.

De bestanden, lijsten, aantekeningen en LOA's (niet door IV beheerd) bevatten persoonsgegevens en mogen, zonder waarborgen, niet buiten de daarvoor bedoelde processen worden bewaard

Veiligstellen bestanden, lijsten of aantekeningen = het 'fysiek' overdragen van de medewerker/teamleider aan het aanspreekpunt voor opname in de besloten community.

Lokaliseren LOA's (niet door IV beheerd) = het registreren van de LOA

Let op Zie als achtergrond informatie ook: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-belastingdienst-was-wel-discriminerend-op-ras~b1debo5e/>: Naast nationaliteit kan je ook denken aan eigenschappen die 'markers' (soms ook proxy's genoemd) worden van ras en etniciteit en zo 'triggers' vormen voor discriminatie. Welke etnische groepen en welke 'markers' er zijn verschilt naar plaats en tijd; denk bijvoorbeeld aan naam, postcode, etc. Denk hierbij verder ook aan indirecte discriminatie: weliswaar neutrale maatregelen, die toch een bepaalde etnische groep extra hard treffen. Overleg bij twijfel of onduidelijkheid met <NAAM>.

Let op: Binnen de CD VT kiezen wij er voor om nu ook gelijk andere gebruikte persoons-kenmerken die zouden kunnen leiden tot discriminatie in kaart te brengen. In het algemeen geldt hierbij dat een grotere kans op controle voor bepaalde groepen juridisch ook kan gelden als discriminatie, tenzij daarvoor een hele goede reden voor bestaat. Denk bijvoorbeeld aan leeftijd. Overleg bij twijfel of onduidelijkheid met <NAAM>.

Hoe pak je dit onderwerp op?

Per directie is er een aanspreekpunt die zorgt voor de coördinatie van de werkzaamheden. Voor onze directie is dat: <NAAM>.

Attendeer je medewerkers op de inventarisatie.

In de bijlage vind je een mail die je naar jouw medewerkers kan sturen. Je mag deze natuurlijk aanpassen als je dat nodig vindt.

Stel aangemelde bestanden veilig en lokaliseer applicaties

Jouw medewerkers zullen mogelijk met bestanden, lijsten of aantekeningen komen. Zorg dat deze verplaatst worden naar de veilige omgeving van jouw aanspreekpunt.

Let op: Het bestand, de lijst of de aantekening mag niet weggegooid worden. Er mag ook geen kopie achterblijven.

Jouw medewerkers zullen ook LOA's die niet door IV worden beheerd aandragen; lokaliseer deze.

Wat er van bestanden, lijsten, aantekeningen en LOA's (niet door IV beheerd) moet worden geregistreerd, is opgenomen in sjablonen in de bijgevoegde werkmap.

Beoordeel of de wijze van gebruik anders kan. Is de werkwijze nog wel AVG-conform?

De AVG stelt eisen aan het gebruik van persoonsgegevens. Beoordeel samen met jouw medewerkers of jullie werkwijze voldoet aan de AVG, en zo niet wat eraan moet veranderen om het alsnog te laten voldoen.

Twijfel je wat de juiste werkwijze is? Kijk dan op de Checklist gegevensverwerking of vraag je deskundigen privacy Wet- en Regelgeving om raad. Dat zijn voor de (DIENSTONDERDEEL > de <NAMEN>. Of raadpleeg de datacoördinator <NAAM>. Indien de vragen niet kunnen worden opgelost dan gaan die via <NAMEN> naar het Kernteam Verantwoord omgaan met gegevens.

Informatie dat het aanspreekpunt minimaal nodig heeft aandragen.

Voor Bestanden

- wie aandraagt (naam teammanager en teamnaam/nummer i.v.m. audittrail);
 - naam van het bestand, de lijst of de aantekening;
 - korte beschrijving waaruit blijkt waarom bestand, de lijst of de aantekening aan de werkdefinitie voldoet en
 - naam van het werkproces waarvoor het bestand, de lijst of de aantekening wordt gebruikt.
- De benodigde gegevens zijn ook opgenomen in het sjabloon in de bijgevoegde werkmap.

Voor LOA's (niet door IV-beheerd)

- wie de LOA (niet door IV beheerd) aandraagt (naam teammanager en teamnaam/nummer i.v.m. audittrail);
- wie de eigenaar van de LOA (niet door IV beheerd) is;
- naam van de LOA (niet door IV beheerd);

- korte omschrijving waaruit blijkt waarom de LOA (niet door IV beheerd) aan de werkdefinitie voldoet en
 - naam van het werkproces waarvoor de LOA (niet door IV beheerd) wordt gebruikt,
- De benodigde gegevens zijn ook opgenomen in het sjabloon in de bijgevoegde werkmap.

Het aantal medewerkers in het team en daarvan het aantal dat de inventarisatie heeft uitgevoerd.

Voor eventueel stil te leggen werkprocessen zijn de benodigde gegevens opgenomen in het sjabloon in de bijgevoegde werkmap.

In het bijgevoegde excelbestand geef je de resultaten aan, welke bestanden zijn veiliggesteld en welke werkprocessen zijn voer je de gegevens in of de actie is afgerond en welke bestanden/werkprocessen of Loa's zijn aangepast en of de actie is afgerond (men dient ook te melden als er niets wordt aangetroffen.

<EINDE TEKST>